
Mihai Eminescu

Romanian Romantic poet and philosopher (1850-1889), the first translator of Kant into Romanian and a great admirer of Schopenhauer and oriental philosophy.

He studied at the universities of Vienna and Berlin. In his short life, in addition to other contributions, he produced a poetic work for which he is still today considered the greatest poet of Romanian literature – comparable in depth and refinement to any of the great European poets, classical or modern.

The poem translated here is a philosophical poem, the first of a series of so-called Letters (I, II and III) – a poem in which he expresses his own *Weltanschauung* (cosmogony and philosophy of life).

Letter I

Romanian/English

English translation by Marcel Chelba

KANTINOMUS

Kantinomus Verlag e.U., Tübingen, Germany, 2024

ISBN: 978-3-911041-14-0

<https://kantinomus.com/>

e-mail: kantinomus@web.de

© M. S. Chelba, Tübingen, 2024

Scrisoarea I (Romanian)

Când cu gene ostenite sara suflu 'n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung' a timpului cărare,
Căci perdelele 'ntr'o parte când le dai, și în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie 'ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simțim ca 'n vis pe toate.

Lună tu, stăpân' a mării, pe a lumii boltă luneci
Și gândirilor dând vieață, suferințele întuneci;
Mii pustiiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri - ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Câte țărături înflorite, ce palate și cetăți,
Străbătute de-al tău farmec ție singură-ți arăți!
Și în câte mii de case lin pătruns-ai prin feresteți,
Câte frunți pline de gânduri, gânditoare le privești!
Vezi pe-un rege ce 'mpânzește globu 'n planuri pe un veac,
Când la ziua cea de mâne abia cuget' un sărac . . .
Deși trepte osebite le-au eșit din urna sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții;
La acelaș șir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!
Unul caută 'n oglindă de-și buclează, al său păr,
Altul caută în lume și în vreme adevăr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
Iară altu 'mparte lumea de pe scândura tărăbii,
Socotind cât aur marea poartă 'n negrele-i corăbii.

Iar colo bătrânul dascăl cu-a lui haină roasă 'n coate,
Într'un calcul fără capăt tot socoate și socoate
Și de frig la piept și 'ncheie tremurând halatul vechiu,
Își înfundă gâtul 'n guler și bumbacul în urechi;
Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se închiagă,
Noaptea - adânc' a vecinicii el în șiruri o desleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr
Așa el sprijină lumea și vecia într'un număr.

Pe când luna strălucește peste-a tomurilor bracuri,
Într'o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,

La 'nceput, pe când ființă nu era, nici neființă,
Pe când totul era lipsă de vieață și voință,
Când nu s'ascundea nimica, deși tot era ascuns . . .
Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?
N'a fost lume pricepută și nici minte s'o priceapă,
Căci era un întuneric ca o mare făr' o rază,
Dar nici de văzut nu fuse și nici ochiu care s'o vază.
Umbra celor nefăcute nu 'ncepuse-a se desface,

Letter I (English)

Evening, when with weary lashes I blow out the candle,
Only the clock keeps going on the long time's path,
For when you draw the curtains, and in the room
The Moon¹ is pouring her voluptuous light all around,
She brings out of the memory's night an eternity
Of pains, but we feel them all as in a dream.

Moon, thou mistress of the sea, on the world's vault thou slide
And giving life to thoughts, our sufferings thou shade;
Thousands deserts gleam in thy virgin light,
And how many shady forests hide the gleams of springs!
Over how many thousands of waves thy reign span,
When thou float over the swirling loneliness of seas!
How many flowery shores, palaces and fortresses,
Enchanted by thy charm thou reveal to thyself!
How many homes thou've slowly entered through the windows,
And how many pensive foreheads have thou thoughtfully look at!
Thou seest a king weaving his world plans a century ahead,
When a poor man is barely thinking of tomorrow...
Though different rungs have come to them out of the urn of fate
They are equally ruled by thy ray and the genius of death;
To the same train of passions are they slaves,
Whether they be weak or strong, geniuses or fools!
One seeks in the mirror to twirl his hair,
Another seeks the world and times for truth,
Thousands of crumbs he gathers from the yellowed sheets,
Their ephemeral names he record in the tab;
And another at the market shares the world from his stall's plank,
Counting how much gold carries the sea in its dark ships.

There's the old schoolmaster with his torn coat elbows,
In an endless reckoning, he calculates and calculates
And in the cold, shivering, he wraps his old robe up to his chest,
He stuffs his neck in the collar and the cotton in his ears;
Skinny as he is, crooked and of no account,
The boundless universe is at his little fingertips,
For under his brow the future and the past are entangled,
Eternity's deep night he unties in strings;
As Atlas once leaned the heavens on his shoulder
So he holds the world and eternity in a single number.

As the Moon shines over the stacks of tomes,
In an instant the thought takes him back thousands of ages,

To the beginning, when there was neither being, nor non-being,
When everything was a lack of life and will,
When nothing was hidden, though all was hidden...
When pervaded by himself the Unpervaded rested.
Was an abyss? A chasm? Or a vast flood of water?
There was nothing to understand and no mind to understand it,
For it was a darkness like a sea without a ray,
But it was nothing to be seen, nor any eye to see it.
The shadow of undone things had not yet begun to unwind,

¹ In Romanian, the Moon is the *feminine gender* and is personified in this poem as mistress of the sea and fairy of the night.

Și în sine împăcată stăpâna eterna pace! . . .
Dar deodată un punct se mișcă ... cel întâiu și singur.
Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl. . .
Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără margini peste marginile lumii. . .
De-atunci negura eternă se desface în fășii,
De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii. . .
De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Și în roiuri luminoase izvorînd din infinit,
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.
Iar în lumea asta mare, noi copiii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru mușunoaie de furnici;
Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați
Ne succedem generații și ne credem minunați;
Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,
În acea nemărginire ne 'nvârtim uitând cu totul
Cum că lumea asta 'ntreagă e o clipă suspendată,
Că 'ndărātu-i și 'nainte-i întuneric se arată.
Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze,
Mii de fire viorie ce cu raza încetează,
Astfel, într'a vecinicieii noapte pururea adâncă,
Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă . . .
Cum s'o stinge, totul pierde, ca o umbră 'n întuneric,
Căci e vis al neființii universul cel himeric . . .

În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte,
Ci 'ntr'o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
Cum se 'nchide ca o rană printre nori întunecoși,
Cum planeții toți îngheață și s'asvârî rebeli în spaț'
Ei, din frânele luminii și ai soarelui scăpați;
Iar catapeteasma lumii în adânc s'au înnegrit,
Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit;
Timpul mort și 'ntinde trupul și devine vecinicie,
Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep' eterna pace...

.....
Începând la talpa însăși a mulțimii omenestei
Și suind în susul scării pân' la frunțile crăiești,
De a vieții lor enigmă îi vedem pe toți munciiți,
Făr'a ști să spunem care ar fi mai nenorociți...
Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate,
De asupra tuturor se ridică cine poate,
Pe când alții stând în umbră și cu inima smerită
Neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită —
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei sau ce gândesc?...
Ca și vântu 'n valuri trece peste traiul omenesc.

Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
Nemurire, se va zice. Este drept că viața 'ntreagă,
Ca și iedera de-un arbor, de-o idee i se leagă.
«De-oiu muri — își zice 'n sine — al meu nume o să-l poarte
Secolii din gura 'n gură și l-or duce mai departe,
De a pururi, pretutindenii, în ungherul unor crieri
Și-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!»

And everlasting peace still reigned with ease!...
But suddenly a point was moving... the one and only.
Here
He turns chaos into mother, and he becomes the Father...
That moving point, much weaker than a bubble of foam,
Is the unbounded Lord over the world's edges...
Since then, the eternal blackness is being unraveled into strips,
Since then, the world, moon, sun and elements arise...
Since then and to this day, colonies of lost worlds
Come out of the motley valleys of chaos by unknown paths
And in bright swarms springing from infinity,
They are drawn to life by an endless desire.
And in this big world, we, children of the small world,
Are building on our little planet ant mounds;
Microscopic peoples, kings, soldiers and scholars,
We perpetuate in generations and think ourselves great;
One-day flies, in a tiny, elbow-measurable world,
In that immensity we go around forgetting
That the whole world is a suspended instant,
That behind it and before it darkness is shown.
Like dust in the empire of a ray of light,
Giving thousands of playful threads, which vanish with the ray,
Thus, in eternity's ever deep night,
We have the instant, we have the ray that still holds on...
Without which all perishes like a shadow in the dark,
For the hymeric universe is just a dream of nothingness.

Today the thinker does not stop his mind,
For in an instant his thought carries him thousands of ages forward;
The sun, which today is yet proud, he sees it sad and red
How it closes like a wound among dark clouds,
How all the planets freeze and defiantly hurl themselves into the hollow,
Escaped from the brakes of light and sun;
And the curtain of the world in the abyss has blackened,
Like autumn leaves all the stars have faded;
Dead time stretches its body and becomes eternity,
For nothing happens in this empty expanse,
And in the night of nothingness all falls, all is silent,
Because, at peace with itself, eternal peace is being restored again...

.....
Starting at the very base of the human crowd
And climbing up the ladder to the royal brows,
Of their life's enigma, we see them all tormented,
Without knowing which are the most wretched...
One is in all people, just as one is in all things,
Above all rises who can,
While others standing in the shadow and with humble heart,
Known to no one, are lost in obscurity like an invisible foam —
What does blind fate care what they want or think?...
Like the wind in waves it passes over the people's living.

Let glorify him the writers, let the whole world recognize him...
What will the old schoolmaster get out of all this?
Immortality, they'll say. It's true that his whole life,
Like ivy on a tree, is tied to an idea.
«If I die — he says to himself — my name will be carried
Centuries from mouth to mouth and will be taken further,
Forever, everywhere, in the corner of some brains
My writings and my name will find a shelter!»

O sărmâne! Ții tu minte câte 'n lume-ai auzit,
Ce-ți trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puțin. De ici, de colo de imagine-o fășie,
Vre o umbră de gândire, ori un petec de hârtie;
Și când propria ta vieață singur n'o știi pe de rost,
O să-și bată alții capul s'o pătrunză cum a fost?
Poate vr'un pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Printre tomuri brăcuite așezat și el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte-ți l-o sufla din ochelari
Și te-o strânge 'n două șiruri, așezându-te la coadă,
În vr'o notă prizărită sub o pagină neroadă.

Poți zidi o lume 'ntreagă, poți s'o sfarâmi... ori ce-ai spune,
Peste toate o lopată de țărână se depune.
Mâna care-au dorit sceptrul universului și gânduri
Ce-au cuprins tot universul, încap bine 'n patru scânduri. . .
Or să vie pe-a ta urmă în convoiu de 'nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturor va vorbi vr'un mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă.
Ba să vezi... posteritatea este încă și mai dreaptă.

Neputând să te ajungă, crezi c'or vrea să te admire?
Ei vor aplauda de sigur biografia ta subțire
Care s'o 'ncerca s'arate că n'ai fost vr'un lucru mare,
C'ai fost om cum sunt și dâșii... Măgulit e fiecare
Că n'ai fost mai mult ca dânsul. Și prostatecele nări
Și le umflă orișicine în savante adunări
Când de tine se vorbește. S'a 'nțelese de mai nainte
C'o ironică grimasă să te laude 'n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale —
Astea toate te apropie de dâșii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într'un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.

Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorțită li-i durerea, le simțim ca 'n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta 'ntrării
Și ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri - ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate,
Și pe toți ce 'n astă lume sunt supuși puterii sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții!

Poor man! Do do you remember all in the world you ever heard,
What have you seen or talked about?
Very little. From here, from there, a glimpse of image,
Some shadow of thought, or a scrap of paper;
And when you don't know your own life by heart,
Will others struggle to understand it as it was?
Perhaps some pedant with greenish eyes, a century later,
Standing among the dusty tomes, himself a duster,
Will weigh the atticism of your language,
And blowing from his glasses the dust kicked up from your book
He'll squeeze you into two rows, putting you in line,
In a stingy footnote on a stupid page.

You can build a whole world, you can shatter it... or whatever you say,
Over them all a shovel of earth will be thrown.
The hand that desired the scepter of the universe and thoughts
That have encompassed the entire universe, fit well in four planks...
They'll come after you in a funeral convoy,
Splendid as an irony with careless looks...
And above all, a puny will speak,
Not praising you... but polishing himself
Under the shadow of your name. That's all that awaits you.
And see... posterity is even fairer.

Unable to reach you, do you think they will want to admire you?
They will surely applaud your thin biography
Which will try to show that you were not a great thing,
That you were human like them... Each is flattered
That you were not more than him. And they all
Puff up their veiny nostrils in scholarly meetings,
When they speak of you. It has been understood beforehand
With an ironic grimace to extol you in words.
Thus fallen into the hand of a whoever, he will mend you,
They will say that everything they don't understand is bad...
But aside from these, they will seek in your life
To find many stains, malice, and small scandals —
All these bring you closer to them... Not the light
That you have shed in the world, but the sins and guilt,
The weariness, the weakness, all the evils that are
Fatally tied to a handful of earth;
All the small miseries of a tormented soul
Will attract them much more than everything you have thought.

Between walls, among trees that shed their flowers,
How the full Moon pours out her tranquil splendor!
And out of the night of remembrance she brings thousands of longings;
Numb are their pains, we feel them all as in a dream,
For in our own world she opens the entrance gate
And casts thousands of shadows after the candle's out...
Thousands deserts gleam in thy virgin light,
And how many shady forests hide the gleams of springs!
Over how many thousands of waves thy reign span,
When thou float over the swirling loneliness of seas!
And all who in this world are subjects of fate
They are equally ruled by thy ray and the genius of death!